

ПРОТОКОЛ
08.09.2022г.

От проведена online среща на членовете на Комисията за енергиен преход (КЕП), съставът на която е определен с протокол от заседание на Консултативния съвет за европейската зелена сделка (КСЗЕС), проведено на 11.07.2022 г. в изпълнение на Заповед № 128 от 5 юли 2022 г.

Днес, **08.09.2022г. от 15:00 ч.** се проведе online среща на членовете на Комисията за енергиен преход (КЕП). На планираната среща присъстваха следните членове на КЕП и наблюдатели на работата на Комисията:

Представители на Централен кооперативен съюз
Представители на Министерство на енергетиката
Сабрина Хил (преводач)
Леонид Ганозлиев (AES Марица Изток 1)
Ивайло Алексиев (АУЕР)
Боряна Каменова (МОСВ)
Антон Иванов (КНСБ)
Мария Трифонова (Стопански факултет на СУ)
Ивайло Найденов (БФИЕК)
Мария Кирова (МС)
Ирена Белорешка (НЕК)
Красимир Ненов (Контурглобал)
Михаил Милков (БЕХ ЕАД, р-л отдел „Бюджети“)
Тома Павлов
Анна Димитрова (ЕВН)
Карен Базес
Ивайло Широкански
Иван Цанков (AES България)
Калоян Стойчев (МС)
Лилия Чобанова
Цветан Кюланов (ЕК)
Виктор Минчев (АСЕП)
Данчо Данчев
Петър Попчев (Нет Зиро)
Силвия Тодорова (БСК)
Илин Станев (ЕК)
Георги Стефанов
Бетина Людмилова (БГВЕА)
Апостол Дянков (WWF България)
Денис Б
Меглена Антонова („Грийнпийс“ - България)
Радостина Славкова
Мартин Владимиров (Център за изследване на демокрацията)
Косьо Стойчев (ГГФ на СУ)
Генади Кондарев
Петя Шикова (Електрохолд България)

Заседанието бе открито от съветника на служебния заместник министър-председател по управление на европейските средства **г-н Калоян Стойчев**, който сподели, че през изминалата седмица е проведена конструктивна дискусия с екипите, които са разработвали моделите.

Думата бе дадена на **г-жа Мария Трифонова**, заместник-председател на КЕП (определена с Протокол от 11 юли 2022 г. от проведено заседание на Комисия, определена със Заповед № 128 от 5 юли 2022 г.), която преди да отвори дискусиата помоли за потвърждение наличието на протоколчик по време на настоящата четвърта среща на КЕП. Секретариатът в лицето на МЕ потвърди като увери участниците, че протокол от срещата ще бъде разпространен сред членовете на КЕП веднага щом бъде изготвен.

г-жа Мария Трифонова сподели резултатите от срещите през последните две седмици и вариантите, върху които се работи. Въз основа на оценката на ПВУ (Анекс към Решение на Съвета за одобряване на оценката на ПВУ) следва КЕП да конструира сценарии и препоръки за подготовка на Пътна карта за изменение на климата. Представените до този момент от петте авторски колектива сценарии ползват различни инструменти, които залягат върху различни концепции (чисто технически), като всеки от тях има своите силни и слаби страни в определени области. Може да бъдат комбинирани и да се използват съвместно. Бе съобщено, че три (ЦИД, АМЧам и АИКБ) авторски колектива работят към момента.

Инструментът Pathway Explorer има възможност за работа с всички енергийни данни за всички икономически сектори (ориентиран към моделиране на търсенето на енергия и развитието на емисиите). Бе подчертано, че АИКБ и Am Cham работят с друг тип модели (Dispatch модели), които моделират разходно-ефективно диспечирание в електроенергийния (ЕЕ) сектор. БГВЕА са споделили, че няма да актуализират техния модел. Сценарият, с който се работи, е за по-висок дял на енергия от възобновяеми източници (ВИ) и остойносттаване на инвестиционните разходи. От ИЕВИ са подчертали, че имат тяхна част.

Предстои да бъде потвърдено на планирана за петък, 10.09.2022г., среща дали двата модела (Pathway Explorer и Compass Lexicon) биха могли да бъдат интегрирани. В крайния доклад могат да бъдат описани сценариите, които са представени до този момент, но те всъщност трудно могат да бъдат сравнени и да представят база за вземане на решения от Парламента, тъй като почиват на различни допускания с различни входни и изходни данни и съответно резултатите са различни.

Целесъобразно е да се сблизат допусканията, касаещи развитието на енергийния сектор и изпълнението на целите, заложен в рамката на доклада. В тази връзка, сравнителната таблица с различните сценарии е максимално опростена.

За Compass Lexicon – консултантът към Am Cham, бе съобщено, че са интегрирали в своя сценарии ангажиментите на страната ни, произтичащи от ПВУ, и същите са нанесени в таблицата. В случай, че е възможна техническа интеграция на двата инструмента, то ще бъде възможна единна визия за очаквания краен съвместен продукт.

Два са основните сценария:

1. Път към климатична неутралност – реалистичен (извеждане на въглищните централи до 2038 г.);
2. Път към климатична неутралност – оптимистичен (извеждане на въглищните централи до 2030 г.)

2035 г. е предвидена като междинен етап, но само ако действителната работа в тази насока не отнеме твърде голям ресурс. След оценка на системната адекватност, амбициите за използване на енергия от ВИ, наличието на други мощности, моделиране с двата модела – какви ще са резултатите, едва тогава може да се вземе решение по отношение на обезпечаване на сценариите.

Г-н Калоян Стойчев резюмира обсъденото до момента, както следва: основният сценарий за енергийната система следва да бъде разширен и да се вземат предвид всички индустриални нужди. Предложените модели са сходни с изводите от Pathway Explorer. Оценката следва да бъде

основана на търсенето. Идеята е резултатите от моделирането с другите два модела да бъдат интегрирани към получените резултати от Pathway Explorer и да се провери до каква степен са сходни.

Г-н Антон Иванов обърна внимание, че в получения протокол от предходната среща на Комисията не са вписани всички присъствали на заседанието и помоли този пропуск да бъде отстранен. Също така подчерта, че не е съгласен с изброените в края на протокола решения, а е целесъобразно предложенията да бъдат описани под формата на проведена дискусия с ясно посочване на позициите на всеки член на Комисията по време на обсъжданията.

По отношение на обсъдените модели бе подкрепено предложението за интегриране на полезните части от различните модели, особено в частта „енергийно потребление“. Изводите и оценките следва да почиват на мощностния и електроенергийния баланс на страната. Допусканията (важен елемент от работата на КЕП), които са представени на вниманието на Комисията, ще бъдат разгледани и допълнително ще се изпратят бележки. Обсъдено е техническо задание по формата на доклада. Очаква се обсъденото да бъде приложено. Да се има предвид оценката на системната адекватност, представена от ЕСО.

Г-н Мартин Владимиров подчерта, че целта на КЕП е изработване на рамка и пътна карта за климатична неутралност. Обсъжда се логическата основа на двата документа, които следва да вземат предвид и мощностния баланс, и енергийния баланс. Тясно фокусиране върху електроенергетиката би довело до изкривяване на резултатите, смислено е ползването на модел, който е по-общ и включва всички компоненти на енергийната система (не само ЕЕ) и енергийното търсене като цяло.

Моделът, предлаган от Compass Lexicon, е препоръчително да се интегрира, за да се допълнят резултатите, получени чрез Pathway Explorer (експертите да решат как точно). Пътната карта не е само ЕЕ модел, необходимо е да се отчете и потреблението на природен газ, както и количествата въглеродни емисии.

Г-жа Мария Трифонова подчерта, че моделирането е част от доклада, необходимо е допълнително да се формулират препоръки, като се вземе под внимание потреблението в секторите транспорт, индустрия, сгради, както и целия енергиен сектор. Моделът, ползван от Compass Lexicon следва да вземе под внимание резултатите от моделирането на това секторно потребление, базирано на дълбоки допускания, което ще бъде резултат от Pathway Explorer-а.

Г-н Красимир Ненов съобщи, че моделът Plexus (ползван от Compass Lexicon) е комплексен, представя детайли както за ЕЕ сектор, така и за потреблението в други сектори на икономиката, като работи с входящи данни и се вземат под внимание и цените на природния газ и въглеродните емисии. Резултатите от моделирането се виждат, определената роля на енергия от ВИ е по-съществена. При прилагането на 40% намаляване на емисиите до 2025 г. биха се генерирали допълнителни разходи за българската енергийна система (1 млрд. евро годишно), отлагането до 2030 г. ще смекчи описаните допълнителни разходи, причинени от поетапното премахване на лигнитните въглища – като суровина за производство на електрическа енергия. Разходите за енергийната ни система ще се повишат, ако производството на електрическа енергия от ВИ и системите за съхранение не се развият съгласно прогнозираните нива в актуализирания сценарии. По-ранното преустановяване на ползването на лигнитни въглища през 2030 г. ще изисква допълнителен по-скъп гъвкав нисковъглероден капацитет, за да обезпечи сигурността на енергийните доставки по време на прехода.

Разговори между техническите екипи по моделиранията са възможни, за да се обединим около определени резултати и препоръки. Препоръчително е да се работи за интеграция на двата модела.

Всички модели имат своите предимства, имат своите цели, важното е крайният резултат да бъде съпоставим.

Г-н Петър Попчев обърна внимание, че идеята на Европейската зелена сделка е използването именно на Pathway Explorer. Възможно е моделите да се интегрират, но за достигане до реалните параметри е целесъобразно да се има предвид и евентуална нова индустриална стратегия (и предвид, че ЕК вече е обявила идея за изработване на нова индустриална стратегия).

Комисията разполага с възможност за прогнозиране не само на евентуалните резултати, но има възможност за обратна връзка и от другите комисии към КСЗЕС (за добавяне на допълнителни данни, които може да бъдат поискани). За поставяне на реалистична рамка е редно да се съобразят и данните от останалите комисии.

Бе предложено представител на Министерство на икономиката и индустрията да бъде включен в състава на КЕП (както и в другите комисии към КСЗЕС). В тази връзка би било целесъобразно да не се избързва с интегрирането на Pathway Explorer и модела на Compass Lexicon, за да се установят всички предварителни данни от другите комисии.

На горното предложение бе отговорено от **г-жа Мария Трифонова**, че има краен срок (удължен от 30.09.2022г. на 20.10.2022 г.), който не подлежи на допълнително отлагане във времето.

Г-н Калоян Стойчев изрази надежда за оформяне на краен вариант на доклад в указания срок чрез стегната работа на комисията.

В дискусиата се включи и **г-н Цветан Кюланов** (ръководител на представителството на ЕК в Р България), който изрази подкрепа по отношение на следването на зададените срокове, но същевременно обърна внимание на липсата на яснота във връзка с предстоящите предсрочни избори и конституирането на 48-мо народно събрание, което следва да приеме резултатите от извършената работа. Крайното решение за приемане работата на КЕП подлежи на санкция от Народното събрание.

По отношение на организацията е целесъобразно да се определят няколко аспекта:

- Структура на крайния резултат, който се очаква;
- Кои са членовете с право на глас (и каква е тежестта на всеки глас – на представител или на институция), тъй като ЕК се интересува от крайния резултат, а не кой как е гласувал;

Г-н Георги Стефанов обърна внимание, че в Постановлението на Министерския съвет за създаване на КСЗЕС (и ресорните подкомисии) е разписано ясно всичко – процедурни правила, срокове, търсени и очаквани крайни резултати. Известна е целта – извеждане на въглищните централи до 2030 г. Пълноправно избраните представители и наблюдаващите колеги имат право да се включват в дискусиите.

Г-жа Мария Трифонова подчерта, че до 06.10.2022 г. се очаква подготвен проект на доклад. Целесъобразно е провеждането на предварителна дискусия с МЕ по проекта на документ. Планира се оформянето на доклада като online документ за споделено запознаване.

Г-н Николай Налбантов се включи в дискусиата като обърна внимание, че МЕ се ангажира да подготви анализ на предложените сценарии в работен вариант и ще бъде представен за запознаване и изразяване на становище. Към анализите (в съвместна работа с ЕСО) ще бъде включена и оценка на адекватността на системата и информация, касаеща мощностния баланс (необходимо е да се разграничи ясно от понятието „енергиен баланс“) с всички произтичащи последствия. МЕ като отговорна институция е длъжно да запознае членовете на КЕП с реалното

производство и товари профили; МЕ обръща внимание, че непостигане на мощностен баланс може да доведе до принудително ограничаване на потреблението. За министерството е важно както постигането на зелените цели, така и сигурността на системата и непрекъсваемостта на снабдяването.

Г-жа Мария Трифонова обобщи, че до 15.09.2022 г. трябва да има взето решение за приложимия подход и кои сценарии ще се разглеждат, като напомни, че следващата среща за тяхното обсъждане е 21.09.2022 г. Предложения, коментари и др. могат да се представят на КЕП до 21.09.2022 г.

Г-н Калоян Стойчев предложи след 15.09.2022 г. хибриден вариант за провеждане на заседанията – комбинация от дистанционен и присъствен формат.

Г-н Николай Налбантов съобщи, че МЕ има готовност за поемане домакинството на заседанията и в трите варианта (изцяло онлайн, хибридно и изцяло присъствено).